

prevelike, da pri delu ne postanejo nerodne. Na znotranji strani morajo biti s platnom povlečene in izpolitrane, tako, da se sadje ne more tiskati.

Vsak sad se mora pojedino in pazljivo z roko odtrgati, da se ne poškoduje.

Kedaj je pa čas sadje trgati?

Odgovor je kratek: kadar je zrelo. Dobro, kedaj je tedaj sadje zrelo? Na to vprašanje se že ne da tako na kratko odgovoriti. V obče se more reči, da je sadje zrelo tedaj, kadar se sadni pecelj od vejice, na katerej visi, odtrga, ako se sadu na lahko dotaknemo. Pozna se zrelost tudi na karakteristični barvi dotičnega sadu, ki pa se ravna po sorti, h katerej pripada. Vendar pa se rano sadje mora trgati malo prej, kakor je popolnoma zrelo, ako ga hočemo delj časa hraniti. Nasprotno zopet, naj se pusti zimsko ali pozno sadje, kolikor mogoče dolgo časa na drevju, vendar pa ne tako dolgo, da bi ga našli mrazi na njem, ker bi mu ti škodovali; tudi ni dobro, če listje prej odpade, kakor smo sadje potrgali. (Konec prih.)

Svinje in uzroki njih bolezni.

Večkrat smo že govorili v teh listih o svinjah in njih bolezni. Rekli smo v tem vselej, da jih je kriva največkrat nesnaga pri hrani ali v hlevih. Čujmo še sedaj, kar se piše o tem v „Dol. Novicah“.

Prvo in najpotrebniše je, da je svinjak postavljen toliko na prostem kraju, da je v za-
tišji samo pred mrzlimi vetrovi, pred severjem in burjo. Ta žival, dasiravno je nečedna, potrebuje vendar snažnosti in za dihanje čistega zraka.

Ali večjidel je pod svinjakom vse mokro in še okoli svinjaka vse krog in krog smrdi, v svinjaku pa najbolj; to ne sme biti.

Pod svinjakom morajo biti kamenite plošče, in sicer mora biti tako narejen tak tlak iz kamenitih plošč, da visi od vseh treh strani proti sredi in ob enem tudi proti četrti strani, kjer so korita za prašiče, in sicer zato, da se vsa skalnica prešičev izpod svinjaka hitro in čisto odteka v gnojišče, katero pa ne sme biti blizo svinjaka.

Ako ni mogoče komu plošč dobiti, mor si pa na drugi način pomagati, da preskrbi svoje sčetine s snažnostjo in s čistim zrakom.

Kupi toliko opeke za tlak, da zamoreš pod vsem svinjakom narediti tak tlak, kakoršen je bil iz kamenitih plošč ravnokar nasvetovan. Prav močno razgrej ali še celo razbeli to opeko in potem jo obleci s katranom (črna smola za barke, s katero kovači razbeljeno železo pomažejo in oblečejo). Maži vso opeko od vseh 6 strani; dobro namazana opeka, v katero je katran zlezal, ti dobro nadomestuje

kamenite plošče zato, ker katran brani, da se opeka ne more vode napiti in potem po zimi ne zmrzne.

Ako ne dobiš take opeke, kuhaj nekoliko katrana z oljem, lanenim ali ogrščnim, primešaj dosti peska in naredi si iz te zmesi sam plošč za tlak, ali pa nabij to zmes tako pod svinjakom, da bodo tla takó visela, kakor je bilo že naznanjeno.

Tudi kupi železnega vitrijola (zelenkast je in ni strupen, višnjevi vitrijol pa je narejen iz bakra in je strupen, pa tudi veliko dražji je kakor iz železa narejeni vitrijol): za jedno žlico železnega vitrijola razstopi v litru gorke vode in vsaki teden po enkrat ali dvakrat z metlo odrgni to vitrijolasto vodo v tlak pod svinjakom, da ga dobro očediš. Ta voda vzame vse gnjile drobce in ves smrad izpod svinjaka.

Drugo, kar je treba pri svinjaki, da bodo zdrava stanovališča za sčetine, je to, da mora biti svinjak toliko vzdignjen od tal, da prešiči stojé notri vsaj poldrugi čevelj nad tlemi. Toliko prostora pa mora biti zato, da zamore sapa ta prostor pod svinjakom preprihati, tla osušati, in s tem ves smrad odprihati.

Tretje je, da skrbi za to, da se bo skalnica iz svinjaka hitro odtekala. Zato naj bodo tla v svinjaku narejena iz okroglih debelih kolov, kar je na Gorenjskem sploh v navadi, ne pa da bi bilo iz na štiri vogle obtesanih hlodov. Ako hočeš te okrogle kole bolj trpežne narediti, obleci jih s katranom.

Ako imaš svinjak tak, ti zlepa ne bo zbolelo nobeno sviné za „rdečo boleznijo“, dokler je v takem svinjaku. Toda redno ga ne moreš zaprtega imeti; kadar ga boš pa izpustil iz svinjaka, bo rilo najraje po gnoji na gnojišču in takrat se bo morebiti okužilo s kakšnim drobcem „rdeče bolezni“, ker se ti drobci, kakor učeni sumijo, najbolj mokrega gnoja prijemljejo, v gujilobi plodijo. Zato bi bilo tudi vstreženo, ko bi z vodo, iz železnega vitrijola pripravljeno, vsaki dan gnoj škropil.

Ako tedaj tvojega prešiča vendar-le „rdeča bolezen“ napade, odloči ga hitro od njegovih tovarišev. Vmivaj ga z vodo, katera je bila dobro z jesi hom okisana, vsako uro. Piti mu daj kisle siratke, da bo blato mehko od njega šlo. Siratko kisle narediš, ako kiselo (strjeno) mleko premeteš, v loncu pri ognju zavreš, potem odmakneš lonec od ognja. Pusti ga v miru stati, da se vstoji, sir ti pade na dno, zelenkasta voda stoji vrh sira, ta voda je kislá siratka.

Potem vzemi smodnika kake tri žličice za kavo, vmeti ga z lanenim oljem, da se sprime kakor nekako mazilo, prilivaj po malem med metenjem svežega mleka, to je mleka „spod krave“, da bo precej redka pijača, in daj prešiču izpiti, ali mu ga vlij previdno, da ga ne

V tem, ko priobčimo le-to tržno ceno, prosimo g. dopisnika, naj nam pripošlje, če je mogoče, redno enak pregled in gotovo mu bodo bralci-sadjerejci za to hvaležni. Enako bi jim ugodil, kdor bi poročal gledé cene živine in lesa, o zadnjem posebno, kaka da je doli v južnih slovanskih deželah.

Koli za mlado drevje.

Hvala Bogu, da se naše ljudstvo sedaj bolje in čem dalje, tem srečniše poprijemlje sadjereje. Treba nam je nje že sila, kajti človek že skorej ne zna, odkod da naj dobi groš, ki ga je treba za davek in za domače potrebe. V tem bi pa se ve, da tudi pri sadjereji ne izhajali brez dela groša in zato je dobro, če gledamo, kako si pri njej najbolje, pa brez večjih stroškov pomagamo.

Koli, ki jih je treba mladim drevesom, niso v tem zadnji, kajti nekaj je zmerom treba šteti za nje in če zgnijó prehitro, imamo dvojno delo in dvojne stroške. Zato pa se nasvetuje sadjerejcem, naj skuhamo si lanenega olja, potem pa denejo va-nj toliko stolčnega oglja, da je zmes precej gosta. Na to se dene ošpičeno kolje va-njo ter se pusti va-nji nekaj časa, da se napije olja do dobra. Kedar čutiš potlej, da se je to že izgodilo, vzemi kolje iz olja ter ga razpostavi, da se posuši, toda ne prehitro, na solnci in potem ga rabiš lahko, brez strahu, da bi ti hitro strohnelo.

Sejmovi. Dne 25. novembra v Ločah, v Kaniži na Ptui, pri sv. Marjeti na Pesnici. Dne 27. novembra v Imenem (za svinje). Dne 20. novembra pri sv. Andrašu v slov. gor., v Celji, na Bizeljskem, v Poličanah (za svinje), v Rogatci, v Veržeji in v Svičini. Dne 2. dec. v Mariboru.

Dopisi.

Iz Noveštife pri Gornjemgradu. (Izv. dopis.) V našem prekrasnem kraju obhajala se je dne 27. oktobra t. l. kaj imenitna svečanost. Že v soboto poprej popoldan naznanjalo je mogočno pokanje možnarjev in prijetno v klenk zvonjenje, da imamo prihodnji dan nekaj izvanrednega pričakovati. In res, naš velečastni in obče priljubljeni gospod župnik obhajali so obletnico svojega zelo požrtvovalnega tukajšnjega pastirovanja. To je pa kaj navadnega a nenavadno in rekel bi, čudapolno je, kar za božjo čast in šveto reč popolnem vneti duhovnik v teku jednega leta storiti zamore. Naša, poprejšnja leta zelo zanemarjena cerkvena poslopja, osobito pa farna cerkev, in še bolj zanemarjevana božja pot povzdignila se je v teku tega leta tako, da bi človek bil primoran na storjenje kakšnega čudeža misliti, akoravno bi bil še tako neveren. Poprej zelo zapuščen, ve-

lik in lep farovž so pustili naš g. župnik znotraj popolnem prenoviti in zmalati, da kakor se je človek poprejšnja leta nerad va-nj vstopil, tako mu zdaj radosti srce utripa, ako ima kaj v njem opraviti. To provzroči ne samo olepšanje farovža, nego tudi jako ljubeznjivo in prijateljsko obnašanje našega vlč. g. župnika proti vsakemu človeku. Naš sedajšnji g. župnik so koj po prihodu privabili imenitnega cerkvenega slikarja g. Tomaža Fantoni, s katerim sta se pogodila, za koliko bi se dala cela cerkev preslikati. Omenjeni gospod jo je res z raznimi, tukaj prigradivšimi se čudeži in drugimi sv. podobami in slikami tako okrasil, da si človek v teku tako kratkega časa ne bi mogel, osobito pri tej velikosti in visokosti cerkve, misliti, da je kaj takšnjega in za tak denar mogoče. Bodi mu s tem najprisrčnejša zahvalnost izjavljena, ter se ob enem vsem p. n. cerkvenim predstojništvom najtopleje priporoča. Pa to še ni vse, da je cerkev s slikami vsa okrašena, nego v teku tega leta, so se preslikale tudi obe kapelici na pokopališču, kateri ste ljudem jako priljubljeni in kateri je poprej mislilo se, podreti ali zapustiti ji. O neumnost! Potem smo dobili novi jako lepi tlak, kateri je vložen po celej cerkvi, novo, veliko bandero, po katerej so prejšnja leta ljudje zastonj zdihovali, orglje so popravljene in prestavljene, ter nova jednako velika omara za nove druge orglje postavljena in tako še drugih reči, katerih vseh niti omenjati ne morem, je bilo to leto cerkvi v olepšanje in v povišanje božje časti storjeno. Vse to so naš velespoštovani in obče priljubljeni gornje-graški velečastni gosp. dekan Lovro Potočnik, zgoraj omenjenega dne, z veliko slovesnostjo blagoslovili, ter nam z ginjačimi besedami pomen današnjega dne, posebno pa pomen posameznih slik razložili, po katerem govoru so potem veliko sv. mešo služili. Žal, da nas nista mogla dva druga povabljeni vlč. gg. radi neke neljube opasnosti s svojo navzočnostjo počastiti; iz srca smo ju obžalovali a se ob enem radovali, da se jima ni večja nesreča zgodila. Konečno naj bo vlč. g. dekanu in g. kaplanu gornje-graškemu za njihov trud, našemu preljubeznjivemu vlč. g. župniku za njihovo izvanredno požrtvovalnost in vsem domačim ter sosednim župljanom najprisrčnejša zahvalnost za njihovo veliko radodarnost s tem javljena, s prisrčno željo, naj Vam Bog vsem v rajskem veselji vse to obilo poplača!

Jaka Savinšek.

Od Sotle. (Naša prihodnjost.) Vsi slovenski listi naznanjajo, kako nevarno društvo da se snuje v Gradci, namreč da mislijo zadolžena posestva kupiti in na-nje svoje nemške somišljenike nastaviti in tako našo lepo domovino podjarmiti, rod slovenski pa uničiti. Česar ne morajo s šolo in z nemškim šulverei-